

Sammendrag Høringsuttalelser fra menighetsrådene

0. Innledning

Høringsuttalelsene fra menighetsrådene kan grupperes i **fire typer**:

1. Utfylte høringssvarskjema uten eller med korte kommentarer i angitte rubrikker/små rettinger i teksten.
2. Utfylte høringssvarskjema med lengre kommentarer til ett eller flere av spørsmålene, for eksempel spørsmål 1 (overordnede prinsipper) og spørsmål 5 (valgordninger).
3. Tekst i oversendelsesbrev eller som vedlegg i tillegg til høringssvarskjema.
4. Tekst som vedlegg eller til enkelte spørsmål som er hentet direkte fra eksterne instanser som Forum for statskirken, Kirkerådet (veiledning og forslag til KMs høringsuttalelse), KA og bispedømmerådsuttalelser (spesielt Bjørgvin).

Dette ressursmaterialet består av synspunkter og argumenter for standpunkter hentet primært fra høringssvar type 2 og 3. Ressursmaterialet forsøker å vise hvordan menighetsrådene argumenterer, men materialet vil også bringe videre til komiteen standpunkter og formuleringer som kan være til hjelp i komiteens arbeid med KMs høringsuttalelse. Kvantitative forhold framgår av rapporten fra KRers database som alle KMs delegater har fått tilsendt.

Innledningsvis kan det kommenteres at mange menighetsråd har en klar forståelse av hvor viktig høringen er og av forholdet mellom staten og Den norske kirke. Men uttalelsen fra Dybvåg menighetsråd kan være karakteristisk for opplevelsen i en del menighetsråd: ”Det er ulike meninger ifølge utfyllingskjema, men det enes om at vi alle er i en prosess som vi ikke helt fatter rekkevidden av pr. i dag. Vi vet hva vi har, men er usikre på hva nyordninger vil medføre i VÅR menighet”

Språklig kan nok sekretariatet stå ansvarlig for noen skrivefeil og grammatiske feil, men i situatene er det bare rettet opp helt åpenbare tastetrykkfeil. Der sitater er innrammet, er det primært for å gi litt variasjon i det grafiske bildet.

Innholdsfortegnelse

1.	Forhold til spørreskjema	side 2
2.	Forhold til utredningen	side 2
3.	Status mht. statskirkeordningen	side 3
4.	Statskirke og nasjonalkirke	side 5
5.	Kirkeforståelse (som avgjørende premiss)	side 5
6.	Tros- og livssynspolitikken – overordnede prinsipper	side 10
7.	Valg av modeller	side 13
8.	Finansiering	side 18
9.	Valgordninger og demokrati ved avvikling av statskirkeordningen	side 20
10.	Eventuell verdiparagraf i Grunnloven ved avvikling av statskirkeordningen	side 23
11.	Ansvar for gravferdsordningen i en kommende kirkeordning	side 25
12.	Kirkebyggene - eiendomsrett og forvaltningsplikt i en kommende kirkeordning	side 26
13.	Kirkeordningsspørsmål som høringssvarskjemaet ikke tar opp	side 27

1. Forholdet til spørreskjema

1.1. Utfylling av skjema

Noen ganske få har argumentert prinsipielt med at når de går for nåværende statskirkeordning, evt. med noen reformer, skal/bør de ikke fylle ut spørsmålene 5 til og med 8. De fleste høringsinstansene har likevel svart på alle spørsmålene.

1.2. Kritikk av skjema

”Menighetsrådet er... kritisk til kvaliteten på høringsdokumentet og flere av spørsmålsstillingene” (Rønvik)

”Vi er kritiske til en del av spørsmålene...., ved at spørsmålene kan betraktes som ledende. Dette gjelder særlig ordlyden i spm 2 om Den norske kirke som statskirke” (Kolstad)

”Vi opplever at spørsmål 2 er vanskelig å svare på, da det har alt for vide kategorier” (Oddernes)

”Vi har vanskeleg for å forstå korleis departementet kan meine at andre enn den lokale kyrkja skal eige kyrkjebygga” (Fjotland)

”Skjema representerer ein forenkling som ikkje kan favne forskjellige nyansar og synspunkt...det er vanskeleg å vite kva forutsetningar som ligg bak kvart spørsmål” (Sveio)

..”det hadde vore enklare for rådet å svare om det var laga nokre modellar på korleis ei ny kyrkjeordning kan bli” (Austrheim)

”Utformingen av spørreskjema og de avkryssingsalternativene som er gitt, dekker ikke de viktigste alternativene som er lagt fram i Gjønnesutvalget... For flere av punktene har vi valgt å gi stemme til det alternativet som er mest dekkende for medlemmenes standpunkt, i det alternativet ”vet ikke/ønsker ikke å svare” kan tolkes som at man ikke vil uttale seg.” (Charlottenlund)

”Vi finner imidlertid alle at det skjema som statsråd Trond Giske har sendt høringsinstansene på flere punkter er villedende. Vi kjenner ikke igjen ”avvikling av statskirken” som alternativ til ”å fortsette” i utredningen. At kommunene skulle overta kirkene, er også en løsning som overhodet ikke er drøftet i utvalget” (Elverhøy)

2. Forholdet til utredningen

2.1. Positiv vurdering av utredningen

”Høringsinstansane har gjennom utvalet sitt arbeid fått eit godt grunnlag for å kunne ta stilling til om statskyrkjeordninga skal førast vidare, endrast eller avviklast” (Arna)

2.2. Kritisk vurdering av utredningen

”En savner i utredningen en bedre argumentasjon for at nåværende ordning med en grunnlovsfestet relasjon mellom stat og kirke strider mot dette prinsippet (tros- og livssynsfriheten)” (Molde)

”Det er vanskelig å vurdere og ta stilling til de prinsipielle hovedspørsmålene når konsekvensene ikke er tydelig uttegnet i utredningen, det gjelder i særlig grad spørsmålene knyttet til organisering, arbeidsgiverforhold, økonomi og forholdet kirke/kommune” (Tromøy)

..”er av den oppfatning at utredningen er mangelfull når det gjelder konkretisering av de ulike finansieringsmodellene” (Biri)

”Utredningen er noe mangelfull på dette området (valgordninger) som gjør det vanskelig med en klar uttalelse” (Ålgård)

”Innstillingen løfter i for liten grad fram de mange positive sidene ved dagens statskirkeordning...hensynet til andre tros- og livssynssamfunn må ikke føre til at positive verdier for et stort flertall ikke kan videreføres” (Rønvik)

”Konsekvensene av endringer i kirkeordningen for monarkiet er for lite gjennomtenkt i innstillingen” (Rønvik)

”Vi vil også bemerke at meldingen i alt for liten grad understreker kirken som en del av den verdensvide kirke” (Gjøvik fr)

3. Status mht statskirkeordningen

3.1. Debatten rundt statskirkeordningen

”Ein må ikkje forhaste seg i denne prosessen, men syte for ei meir grundig utgreiing av ulike spørsmål enn det Gjønnesutvalet har gjort, før endeleg konklusjon vert teken...Det kan difor i dag, på dette tidspunkt i prosessen, vere særleg vanskeleg å svare kategorisk på spørsmål 2..”(Fjalser)

..”at egentlig er ordningsspørsmål underordnede spørsmål, statskirke eller folkekirke er egentlig ikke så viktig. Viktigere er det å se på ressursene kirka får til sin virksomhet, og ikke minst hva som kan gjøres for å styrke kvaliteten på det kirka gjør. Makter vi å møte dagens mennesker med et budskap som de opplever relevant i sine liv? Dette siste er det som vil avgjøre kirkas framtid, og ikke ordningsspørsmål” (Glemmen)

”Vi finner stat-kirkedebatten uinteressant, og synes at statskirken fungerer best for vårt vedkommende” (Elgå, Hamar)

3.2. Kongens rolle

”Det hevdes at kongens posisjon i samfunnslivet som helhet kan bli styrket som resultat av hans nye mulighet til å vise interesse for andre tros- og livssynssamfunn. Vi mener at et slikt synspunkt undervurderer betydningen av nasjonenes historie og identitet, der kongen og kirken har vært knyttet sammen siden Olav den Hellige” (Lørenskog)

3.3. Ny kirkeordning er ingen hastesak

”Før eventuell avvikling bør det utgreiast skikkeleg korleis den nye kyrkja skal organiserast og finansierast... Vi veit kva vi har, men ikkje kva vi får. Dette har ikkje hastverk....Det er viktigare å gjere eit grundig forarbeid enn å gjere dette som ei hastesak” (Bykle)

3.4. Kirkeordning med bred oppslutning

”De løsninger som velges for en fremtidig kirkeordning må være slike som får bredest mulig oppslutning og som sikrer at kirkens medlemmer opplever å ha sin kirke i behold og at samfunnets verdiforankring ikke svekkes” (Tromøy)

3.5. Statens identitet – bevisstgjøring

”Vi ser det også som viktig at den norske Stat og konge gjennom denne prosessen på nytt blir seg bevisst sin kristne identitet og at den evangelisk-lutherske religion er og blir statens offentlige religion som den gir ekstra støtte, vern og rettar” (Bud, Møre)

”Fram til i dag har staten ført en meget aktiv politikk på dette området (tro og livssyn), ivarett gjennom statskirkeordningen. Spørsmålet blir om endrede relasjoner mellom kirke og stat vil føre til at staten ”trekker seg ut”? Vil vi se konturene av en likebehandling som grunnorm og evt. en særbehandling som unntaket? Svaret på disse spørsmålene avhenger av hva slags syn en har på

- statens oppgaver
- statens forhold til verdier og normer
- hva som binder en nasjon sammen
- hvilken rolle religionen skal spille i samfunnet” (Nærøy FR)

3.6. Oppsummerende argumentasjon – en kortversjon

Ålgård mr har en samlet argumentasjon for Den norske kirkes framtidige kirkeordning som kan sies å være dekkende for mange høringssvar, uansett om man konkluderer med en fortsatt statskirkeordning i en eller annen utgave eller går inn for en lovforankret folkekirke. Høringssvaret kan stå som en innledning til de neste hovedpunktene:

”Den norske kirke er i dag en viktig kulturbærende samfunnsinstitusjon. Den formidler verdier og livsholdninger til store deler av folket. Dette må ligge til grunn ved en revisjon av kirkeordningen.

Samtidig må en søke å styrke Den norske kirkes mulighet til å fungere som en åpen, inkluderende og landsdekkende folkekirke med bred oppslutning. Den må også ha det samme grunntilbudet til alle uansett hvor i landet en bor.

Den norske kirke er og skal være et trossamfunn forankret i et eget trosgrunnlag hvor dåpen er eneste medlemskriterium. Grunnenheten må være soknet som et eget rettssubjekt.

Den norske kirke må styres etter demokratiske prinsipper hvor direkte valg til menighetsrådene er bærende prinsipp. Kirken må ha frihet til å velge sine råd, vedta lover og ansette medarbeidere.

Samtidig må det være et mål å bidra til gode rammebetingelser for andre tros- og livssynssamfunn i Norge, og at eventuell urettmessig forskjellsbehandling mellom trossamfunn og mellom medlemmer av ulike trossamfunn blir opphevet” (Ålgård)

4. Statskirke og nasjonalkirke

”Ein må i framtida også ha ei nasjonalkyrkje som er tilstades over heile landet der dåpen er det einaste kriterium for medlemskap” (Fjaler)

”Rådet ønsker at Den norske kirke også i fremtiden må kunne være en samlende nasjonal folkekirke” (Tempe)

..”vil kjempe for å opprettholde den nasjonale statskirke. Et skille mellom stat og kirke vil ha uoverskuelige følger for landets og folkets moralske og religiøse fostring (Lademoen)

”Den norske kirke fastsettes som Norges nasjonale kirke” (Reinli, Hamar)

”Vi bør ha en Nasjonal Kirke med den Evangelisk Lutherske lære som Kongeriket Norge sin Statsreligion, forankret i grunnloven og hvor Kongen har samme posisjon som nå”(men menighetsrådene går inn for å avvikle dagens statskirkeordning hvor staten ansetter) (menighetsrådene i Meløy prestegjeld)

5. Kirkeforståelse (som avgjørende premiss)

5.1. En bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke

”Som alle andre kristne kirkesamfunn har den norske kirke sitt grunnlag i Jesu liv, død og oppstandelse. Statskirkeordningen er ingen forutsetning for at kirken er en folkekirke” (Skedsmo)

”Den norske kirke skal være en åpen selvstendig folkekirke med lav terskel og stor takhøyde” (Søgne)

”Vi vil ha en varm folkekirke med tro, håp og kjærlighet i alle forhold” (Molde)

”Den norske kirke står i dag fram som et samlende, inkluderende og vidsynt kirkesamfunn” (Grinilund)

”Vi har fremdeles en stor jobb å gjøre med å åpne folkekirken vår opp og bryte ned kultur og forestillinger om kirken som vi dessverre ofte er skyld i selv” (Berg, Nidaros – 2 av 7)

..”det er viktig at vi framleis har ei folkekyrkje som kan møte – og vera til for – menneske i alle livets situasjonar” (Arna)

”Dagens kyrkja er open og inkluderande, det er rom for alle. Kyrkja skapar tryggleik i høve til dagens samfunnsutvikling der mykje kring oss går i oppløysing. Folk flest kjenner seg som ein del av eit fellesskap som har rom for enkeltmennesket” (Jondalen - fleirtalet)

Et overordnet prinsipp er ”Åpen folkekirke tuftet på

- tilgjengelighet
- nærhet
- tilhørighet” (Lade)

”Demokrati, toleranse, medmenneskelighet og åpenhet – kort sagt kristendommens innerste budskap som allerede er nedfelt i formålsparagrafen for Den norske kirke” (overordnet prinsipp for tros- og livssynsfriheten) (Eidskog, Hamar)

..”ønsker at kirkeordningen kan bidra til et stort mangfold, fra samvær som fremmer gode nettverk mennesker imellom og til bønn, kontemplasjon, forkynnelse og misjon. Dette er positive kjennetegn på en åpen og tilgjengelig folkekirke, som kan speile mange sider ved Guds omsorg og kjærlighet til menneskene” (Lommedalen)

”Begrepet ”folkekirke” er et noe underlig begrep. Ordet ”kirke” henspeiler ikke til kirkebyggene som sådan, men er synonymt med den hele menighet, altså alle kristne medlemmer og det kristne samfunn. Tilsynelatende er det således ingen forskjell på folkekirke og kirke. En bør imidlertid ikke innføre et nytt begrep som kan ha et uklart innhold. Folkekirke fremstår i enkelte sammenhenger som et populistisk uttrykk for en kirke for alle statsborgere i sin alminnelighet med alle sine ulike religioner og livssyn. En slik type kirke uten en klar retning og lære, kan ikke være ønskelig og vil i det lange løp være selvutslettende” (Kvaløy)

5.2. Den norske kirke som et eget trossamfunn, bygd på dåpen og troen med råderett over egen lære

..”trusspørsmål skal avgjerast av kyrkja sjølv. Kyrkja bør vera ”herre i eiga hus” og avgjera alle sakar som har med lære og verksemd å gjera, inkl. utnemning av biskopar” (Bjekreim)

”Den norske kirke må behandles og respekteres som et eget trossamfunn” (Fosnes)

”Uansett fremtidig kirkeordning er det viktig at Den norske kirke har status og blir behandlet som et trossamfunn – og ikke som et offentlig religionsvesen” (Gjøvik fr)

”Et trossamfunn er forpliktet på andre autoriteter enn representanter for folkeflertallet. Det blir en forskjellsbehandling til ugunst for Den norske kirke når Staten har prinsipiell mulighet til å styre kirkens indre forhold” (Sandefjord fr)

5.3 Den norske kirke med ansvar for utnevnelse av prost og biskop

”Vi ser likevel ingen grunn til at Kongen i Statsråd ikkje skulle kunne delegere utnemning av prostar og biskopar til Kyrkja sjølv. Og at Kongen i statsråd velgjer den biskopen som er foreslått gjennom kyrkjias egne organa, enten dette skjer på kyrkjemøtet eller gjennom direkte val. ” (Bud, Møre, som går inn for grunnlovsforankret folkekirke)

”I den offentlige debatten er spørsmålet om hvilke biskoper vi skal ha, sterkt fokusert. Vi mener det er av stor prinsipiell betydning at kirken får velge sine ledere, men diskusjonen om hvilken kandidat som er mest ”folkelig” er av underordnet betydning. Å begrunne statskirkeordningen med at regjeringen er bedre i stand til å utnevne ”folkelige biskoper” enn det kirken selv er, er derfor ikke noe argument man kan legge vekt på” (Bergen – mindretallet)

5.4. Folkekirken og en gudstjenestefeirende menighet

”En folkekirke som skal kunne ivareta det store flertalls behov for kirkelig tilknytning, trenger en levende gudstjenestefeirende menighet. Bare da har kirken noe å gi og tilby mennesker ved høytider og i viktige faser i livet” (Oddernes)

”Det bør legges vinn på å gjøre folkekirken til et stadig bedre redskap for å nå mennesker med evangeliet, slik at flere kommer til tro på Jesus Kristus og finner seg godt til rette i en menighet i Den norske kirke” (Gulset)

”Det er det nære fellesskapet i de lokale menighetene som er grunnmuren i Den norske kirke, både i gudstjenestefellesskap, tro og misjon. ...Det åpne og inkluderende fellesskapet med de troende har fra urkirken vært selve definisjonen på en kirke. Det er derfor viktig å sikre at kirken utvikles med et slikt perspektiv” (Østenstad)

5.5. En landsdekkende kirke med samme tilgang til forkynnelse og kirkelige handlinger som i dag.

”Kirken bør tilstrebe å være et trygt tilholdssted for alle i alle livets relasjoner, derfor må alle deler av landet få tilstrekkelig kirkelig betjening” (Molde)

”For store deler av medlemmene i Den norske kirke er det spesielt gjennom ritualene at de deltar i kirken. Dette er for mange av langt større betydning enn den tiden disse ritualene tar. Ofte er det i kritiske og sårbare perioder i menneskers liv” (Østenstad)

5.6. Kirkens lokale tilstedeværelse/soknets betydning

”Det er viktig å behalde nærleiken mellom kyrkje og lokalsamfunn...einingane i kyrkja må ikkje bli for store, korkje geografisk eller folketalsmessig.” (Bykle)

”Det er avgjørende viktig at det legges til rette for at lokalmenighetene får leve og vokse. Det er bare når dette skjer at også folkekirken har en framtid.” (Gulset)

”Kirkens språk og tradisjoner må også i framtida, samle, stabilisere og fornye lokalsamfunnet. Også en ev ny kirkeordning må sikre...at menigheten har ressurser til å videreutvikle tradisjoner den står for i lokalsamfunnet. Menighetsrådet vil spesielt understrek dette dynamiske perspektivet på hva en kirke er og skal være..” (Hisøy)

..”mener vi at kirken skal bygges nedenfra” (Lommedalen med mange flere)

5.7. Kirken og demokratiske styringsprinsipper

Flere menighetsråd understreker at ”det kirkelige demokrati begrunnes ut fra prinsippet om det allmenne prestedømme. Dette likestiller alle kirkens medlemmer, dvs. alle døpte” (Hisøy)

”Det er viktig at vi ikkje får ei for sterkt sentralstyrt kyrkje på bekostning av dei små lokale kyrkjelydane rundt om i landet” (Fjaler)

”Vi ser her (Kirkemøtet som det øverste styringsorganet) risikoen for at en sentral maktfaktor (kongen i statsråd) blir byttet ut med en annen. Prosessen som har skjedd de siste tiårene med lokalt demokrati i kirken må fortsette hvis Dnk skal ha noen framtid som folkekirke. Kirken er ikke bare en kirke for folket, men en kirke **med** folket.... Spørsmålene dette (styringsstrukturen) reiser (tilsyn, utnevnelser, ansettelse, pengestrøm, grenser for selvstyre) er av stor betydning for befolkningen, ansatte, kirkens folkevalgte og frivillige” (Lørenskog)

Bodin går inn for lovforankret folkekirke men ”For fremtiden er det viktig at man finner løsninger på hvordan dagens demokratiske underskudd skal rettes på. Hvis en ikke finner måter å sikre at

medlemmene faktisk blir hørt og tatt på alvor, så er vi bedre tjent med at det i fortsettelsen er en statskirke – da vil demokratiet være sikret gjennom de folkevalgte” (Bodin)

5.8. Medlemskriterium

Ingen har nevnt noe annet enn dåpen alene

5.9. Ulike grader av trosengasjement og deltakelse

”Det bør være rom for alle. Både de som tror lite, de som tror litt og de som tror mye” (Buvik)

..”organiseringen av kirken må være slik at alle som er døpt, kan føle seg hjemme der, også de som søker kirken i forbindelse med markeringer i livet og ellers ønsker å kunne besøke kirken uten å ta ansvar for noe eller ta avgjørende stilling i tunge trosspørsmål” (Brøttum)

”Det finnes en rekke frikirkealternativer for dem som ønsker å være medlem av et kirkesamfunn som hovedsakelig består av aktive kristne. Statskirken er i så måte unik” (Grønland)

”Kirken er et fellesskap som åpner seg i evig kjærlighet mot verden. Med den særlige norske kristne tradisjon med å skille mellom ”personlig kristne” og ”de andre”, er gruppen meget skeptisk til faren for at en mer fristilt kirke blir en lukket kirke (her menes vel at man er redd at en fristilt kirke blir en mer lukket kirke...red.) for de få ”personlig kristne”. Det skal ikke så mange sterke signaler på et så ømtåelige spørsmål som tro og moral, før folk føler seg avvist og trekker seg. Kirken preges noe av å være/bli oppfattet som bremsekloss og haleheng på samfunnsutviklingen angående tro og moralspørsmål. Kirkens mest sentrale budskap om kjærlighet, nåde, frelse og frihet kommer svakere til syne. Kirken preges av en viss frykt for at den ikke er tilstrekkelig akseptabel i folks øyne” (Østenstad – gruppen som forberedte uttalelsen)

5.10. Mangfold av teologi og tradisjoner

”Det vil være bred enighet om at statskirkeordningen har spilt en viktig rolle med hensyn til å sikre romslighet, toleranse og åndsfrihet innenfor kirken” (Molde)

”En vidtfavnende folkekirke må videreføres og den norske kirke i utlandet opprettholdes” (Mari, Borg)

..”se positivt på kirkens mangfold av tradisjoner, men vi ønsker ikke, som utvalget, et mangfold i teologi. Teologien skal. Og må være fast bygget på Den evangelisk lutherske lære” (Kvaløy)

5.11. Kirken som kulturbærer/verdiformidler og livstolker (kulturelt lim)

Flertallet i Molde mr skriver at en fortsatt utvikling av kirkelig selvstyre innenfor dagens grunnlovsfestede statskirkemodell best vil kunne videreføre Dnk som en bekjennende...folkekirke for hele landet, og ”på den måten vil den også i fremtiden være et lim i samfunnet som holder folk sammen i onde og gode dager” (Molde)

”Folket, landet og kyrkja er sterkt knytt til kvarandre og utgjør det limet som held nasjonen saman” (Ellingsøy, Møre)

”Det er viktig at landets innbyggere gis mulighet til å ivareta den kristne tro som et grunnelement både i egne liv og som bærende element og byggesteiner for samfunnet” (Saltstraumen)

..”fremtidens kirke...skal være mangefasettert. Ikke nødvendigvis en homogen kirke, der flertallet dikterer mindretallet i ett og alt, men en kirke der man har respekt for at det finnes forskjellig syn” (Lilleborg)

”Forholdet mellom Stat og kirke tas opp i en tid da vi er klar over betydningen av de lange linjene i historien og av den kulturelle understrøm som preger oss. Vi kan derfor ikke uttale oss om prinsippene for stats- og kirkeordning uten å ta hensyn til de tradisjonene som i hundreårene har formet nasjon og kirke” (Sandefjord fr)

5.12. Kirkens økumeniske arv

Det er viktig med respekt for kirkens økumeniske arv (Stathelle)

5.13. Andre synspunkter/overordnede prinsipper mht kirkesyn

”Guds ord skal nå ut til så mange som mulig. Gjennom misjon og diakoni” (Kilebygda)

”Guds ord skal være grunnlaget for en evangelisk-luthersk folkekirke” (Oppegård)

”At alle mennesker må bli frelst” (Klepp)

”Troen skal ikke bestemmes av kikepolitiske avgjørelser” (Kvaløy)

..”det kan være grunn til å minne om at kirkas ordning ikke er til for kirkas skyld, men for de menneskers skyld som trenger evangeliet. Vi som trenger evangeliet, finnes overalt i landet vårt” (Gamle Aker)

Fra folkemøte i Sørreisa:

- Statskirken er til for alle. De innenfor kirka som ikke syns det er OK kan selv slutte og ”flytte ut”, men ta ikke statskirken fra oss andre- Statskirka er til for folket som helhet, derfor skal vi ha den- Vi trenger ikke noe nytt trossamfunn vi trenger statskirken med alt den står for og omfavner i et flerkulturelt samfunn! Slik sett blir den viktigere enn noen gang!- Andre pressgrupper som arbeider for å skille kirken fra staten må gjerne stå på, men statskirken er en av landets viktigste samfunnsinstitusjoner. Den må ha en strategisk plass både sentralpolitisk og hos lokalpolitikere

6. Tros- og livssynspolitikken – overordnede prinsipper

6.1. Aktivt støttende tros- og livssynspolitik

”Alle” som uttaler seg går inn for en slik politikk.

”Staten må være positiv og serviceinnstilt” (Eidsberg)

”Religion er et positivt anliggende for staten, bl.a. fordi religion har innvirkning på folks etikk og moral” (Spangereid)

”Det (grunnlovsfesting av statens ansvar) vil gi et konstitusjonelt vern for alle tros- og livssynssamfunn, og markere at dette er en virksomhet som er særlig viktig for samfunnet” (Sandefjord fr)

”Den (innstillingen) drøfter i for liten grad dette spørsmålet (er trosfriheten godt nok ivarett) i sammenheng med religionens rolle som verdibærer i samfunnet. Bevissthet på egne verdier er ikke en trussel, men en forutsetning for toleranse og et inkluderende samfunn. Det er nødvendig å tenke gjennom idealet om livssynsnøytralitet på nytt i lys av religionenes økte betydning de senere år” (Rønvik)

”Det er i samfunnets interesse at staten legger til rette for deltakelse i religions- og livssynssamfunn, uten å blande seg inn i disse samfunnenes indre forhold. Likeledes må staten legge til rette for at enkeltmennesker og organisasjoner som målbærer religion og livssyn, får være tilstede i det offentlige rom” (Høybråten)

6.2. Tros- og livssynsfrihet

Så å si alle mr som kommenterer overordnede prinsipper for tros- og livssynspolitikken understreker at det skal være tros- og livssynsfrihet i Norge. Mange mr mener at det er en slik frihet i dag. Noen markerer dette tydelig ved også å understreke betydningen av ikke-diskriminering.

”Prinsippet om *tros- og livssynsfrihet* og prinsippet om *ikke-diskriminering* bør ligge til grunn for en aktivt støttende tros- og livssynspolitik” (Førresfjorden)

”Det er en grunnleggende menneskerett å kunne uttrykke sin tro i det offentlige rom” (Lilleborg)

”Tros- og livssynssamfunn skal stå fritt til å ta egne verdier” (Bykle)

”Menighetsrådet mener også at det er nødvendig å understreke behovet for blant annet gjennom landets lovverk å sikre at religion kan utøves fritt i det private og offentlige rom” (Molde)

..”tros- og livssynsfrihet er en så grunnleggende verdi at en statskirke i sin nåværende form kommer i konflikt med denne verdien” (Gamle Aker)

”Det er viktig for menighetsrådet å understreke at tros- og livssynsfriheten også må bety at man kan skifte tro eller livssyn uten å bli forfulgt” (Hisøy)

Det må være et overordnet prinsipp for tros- og livssynspolitikken ”at alle føler seg fri i forhold til tro, meningsytring og livsstil innenfor gjeldende lover og regler” (Osen fr)

6.3. Likebehandling og like rammebetingelser for tros- og livssynssamfunn

”Vi mener at det i dagens pluralistiske samfunn ikke lenger kan og bør gis grunnlovsforankrede særfordeler for et bestemt trossamfunn” (Nesodden og Gjølffjell)

”Likestilling (av tro og livssyn) er ikke det samme som at tros- og livssynssamfunn i alle sammenhenger skal behandles likt. Det må i denne sammenheng vektlegges at Den norske kirke er noe langt mer enn et trossamfunn og historisk sett har vært den viktigste kultur- og tradisjonsbærer i det norske samfunn” (Setskog)

”Diskriminering på religiøst eller livssynsmessig grunnlag må ikke forekomme” (Høybråten)

6.4. Forholdet til minoritetene

”Kirken skal være i dialog på arenaer hvor andre livssyn og religioner er til stede og lytte til minoritetenes erfaringer” (Tromøy)

”Man bør lytte til og ta på alvor de som hevder at en statskirkeordning kommer i strid med tros- og livssynsfrihet, både prinsipiell og i praksis” (Borg, Nidaros – 2 av 7)

”Vi mener også dagens ordning i aller høyeste grad ivaretar menneskerettighetene” (Nøtterøy mr)

6.5. Indre selvstyre for tros- og livssynssamfunn både mht. lære og ledervalg

”Den norske kirke blir en friere aktør i den offentlige debatt om viktige etiske og politiske spørsmål” (Grimstad)

6.6. Et statlig ansvar for rammebetingelser for alle tros- og livssynssamfunn

”Det er naturlig at stat og kommune gir støtte til tros- og livssynssamfunn, slik det offentlige støtter kulturlivet, selv om ikke alle gjør bruk av det” (Oddernes)

”Staten må sørge for de kår som trengs, slik at evangeliet kan forkynnes rikelig, levende tro bli skapt, og tjeneste og bekjennelse gå hånd i hånd” (Molde)

”Det viktigste grepet for å sikre en fortsatt tros- og livssynsfrihet, ikke minst i lokalsamfunnene, er at staten gir tros- og livssynssamfunnene rammebetingelser som setter dem i stand til å utøve sin virksomhet i samsvar med sin egenart...slike fellesskap, med et bredt spekter av engasjement og deltakelse, representerer verdifulle bærebjelker i samfunnet” (Hisøy)

”Kirkens virksomhet er et samfunnsgode og kan sammenliknes med kulturtiltak som krever felles innsats” (Fredrikstad fr)

6.7. Fortsatt særstilling for Den norske kirke (se også 10.1)

Det finnes for det meste tre nokså faste argumentasjonsrekker for å beholde en særstilling for Dnk. Den ene argumenterer med tradisjon, oppslutning og kulturell betydning, den andre vil sikre kirkens medvirkning ved nasjonale begivenheter i sorg og glede, og den tredje er tydelig på at det ikke er noen motsetning mellom en særstilling for Den norske kirke ut fra de anførte argumenter og full tros- og livssynsfrihet. Noen vil skille prinsippet om trosfrihet fra vurderingen av Dnks forhold til staten – uten å argumentere for et slikt skille.

”Kristendommen er Norges ”offisielle religion” ”(Hovin, Borg)

”På historisk bakgrunn og med tanke på medlemstal og oppslutning om ein del av det som går føre seg i kyrkja, bør Den norske kyrkja ha ei særstilling med eigen lov” (Bykle)

”Den norske kyrkja må stå i ei særstilling – vi må framleis ha ei nasjonalkyrkje som sikrar kyrkjeleg medvirkning ved nasjonale jubileum, andre storhendingar og store ulukker. Prinsippet om trus- og livssynsfridom for alle mennesker må ligge fast....**Den norske kyrkja** må utifrå si tusenårige historie, sin store oppslutnad og kyrkja si viktige rolle som kulturbærar og integrerte funksjon i samfunnet, likevel stå i ei særstilling. Denne særstillinga må også forankrast i Grunnlova” (Fjaler)

”Det er etter vår mening ingen direkte sammenheng mellom prinsippene om religionsfrihet og likebehandling av trossamfunn og vurderingen av Den norske kirkes forhold til staten. Det norske samfunnet har i dag full mulighet til å praktisere full religionsfrihet, og gjør det etter alt å dømme i større grad enn de fleste land i verden. Religionsfrihet og likebehandling bør ligge til grunn for samfunnets politikk på dette området. Likevel bør spørsmålet om kirkens forhold til staten fortrinnsvis drøftes ut fra synspunktet om hva for en kirkeordning som best tjener kirkens oppdrag i dagens samfunn” (Bakklandet)

”Det vil være til skade for folk og samfunn å skjære over røttene til kristendommen som tradisjons- og verdibærer. Også integrasjonen av ny landsmenn med annen religiøs og kulturell bakgrunn vil ta skade dersom kristendommen ikke lenger tilkjennes en rolle som kulturelt og etisk orienteringspunkt” (Høybråten)

6.8. Generelt om tros- og livssynspolitikk (se også 10.1.)

”Vi forstår her tros- og livssynspolitikk som en balansering av interessemotsetninger når det gjelder verdier, og i noen grad også goder. I denne sammenheng mener vi at den norske virkeligheten er såpass kompleks at det er nødvendig med en avveining i forhold til flere overordnede prinsipper. Vi vil da først og fremst framheve menneskerettighetsprinsippene om religions- og trosfrihet. Men vi ser det også riktig å legge stor vekt på at kristendommen, og da spesielt den evangelisk-lutherske forståelse av denne religionen, har hatt og fortsatt har en dominerende stilling i norsk historie, tradisjon og kultur..... videre legger vi vekt på foreldrenes rett til å oppdra sine barn i den tro eller det livssyn foreldrene selv velger”(Notodden)

”At vi erkjenner vår kulturelle forankring i kristendommen og viderefører denne på en måte som tar hensyn til alle landets innbyggere” (overordnet prinsipp) (Bryn, Oslo)

”FNs menneskerettighetserklæring skal være overordnet prinsipp for tros- og livssynspolitikken” (Saltdal)

”Livssynsarbeid vil virke som en motvekt til individualismen i det offentlige rom, og hjelpe til med å skape felles verdinormer som Stortingets lovarbeid jo er en del av” (Lilleborg – flertall)

..”ikke ... en verdi i seg selv å ha en kirke som er offensiv og engasjert i samfunnsspørsmål. Ettersom kirkens liv springer ut av Guds skapelse og forsoning, vil ikke kirkens rolle i samfunnsspørsmål generelt nødvendigvis ta en offensiv og engasjert form. Det er imidlertid viktig å ha en kirke som er fristilt på en slik måte at den ikke hindres i å kritisere samtiden” (Lilleborg – mindretall)

7. Valg av modeller

7.1. Fortsatt statskirke eller avvikling av statskirken

”Vi finner det vanskelig å svare på dette spørsmålet fordi betegnelsen statskirke kan omfatte flere ulike tolkninger” (Notodden)

”Når dette forholdet (statsmakten og kirken) er så godt forankret både historisk, kulturelt, og i forhold til identitet og tro, er det naturlig at mange forholder seg konservativt og konserverende. Samtidig er det også viktig at forholdet mellom Staten og de største kirkesamfunnet avspeiler hvordan det norske samfunnet er i dag og ser ut til å utvikle seg. Det er i dette landskapet vi har forsøkt å diskutere og konkludere” (Kodal mr)

”Etter vår vurdering bør... reformarbeidet fortsette innenfor den nåværende lovgivning. Det er for tidlig å ta endelig stilling til spørsmålet om å skille stat og kirke. Det bør finnes modeller for å ivareta andre trossamfunn sine interesser uten ”å legge ned” Den norske kirke” (Tempe)

”Reformarbeidet i Dnk må fortsette, men vi vil henstille til at det ikke blir et større organisatorisk brudd mellom staten og Dnk” (Trysil fr)

”Vi ønsker en modell som styrker lokalpolitisk deltakelse og engasjement” (Åsnes fr)

”Nåværende todeling av den kirkelige virksomhet bør oppheves og det helhetlige ansvar for kirkens samlede virksomhet bør tillegges kirkens valgte styringsorganer” (Søgne)

”En politisk styrt kirke vil være med å sikre mangfoldet i kirken” (Iveland)

”Menighetsrådet mener at de tette bånd som nå eksisterer mellom staten og Den norske kirke må opphøre... Dette er nødvendig både for at kirken skal utvikle seg som en sann og troverdig kirke inn i en ny tid, og av hensyn til nordmenn med en annen tro enn dem som tilhører Den norske kirke” (Gulset)

”Den norske kirke som statskirke må fortsette, men selvstendig gjøres og ikke overstyres i teologiske spørsmål” (Austad, Agder)

”Samnanger sokneråd ser det slik at skiljet mellom stat og kyrkje er ein viktig føresetnad for revitalisering av heile kyrkja... eit skilje vil kunne vekke medansvar og engasjement. Samstundes må det innad i kyrkja arbeidast for fornying av truskapen mot guds ord og med bøn om åndeleg kraft til å utføre det oppdraget kyrkja har fått av sin herre” (Samnanger)

”Dagens statskirkeordning springer ut av en helt spesiell historisk kontekst. Det er i dag vanskelig å begrunne en slik ordning teologisk...Kirken har fått ansvar for trosopplæringen. Dermed har ikke lenger statskirkeordningen noen sentral funksjon i forhold til opplæring i den kristne tro” (Bergen – mindretallet)

”Det er kristendommen som er bakgrunnen for den verdiforankring som det norske samfunn har hatt i århundrer. Den norske kirke, slik den fremstår i dag, er den naturlige videreutvikling av dette. Soknerådet finner det uaktuelt å kaste vrak på denne tradisjonen ved at den norske stat heretter skal stille seg nøytral i religiøse spørsmål. Et samfunn som det norske bør ha en bevisst religiøs og verdimeslig forankring, og dette bør komme til uttrykk i lovverket” (Høre)

”Slik vi ser det nå, vil en mellomting mellom forslag 1 og 2 være det beste. Folk hos oss er redde/bekymret for å miste kirka si, lurer på om oppfølging/dekning i ”grisgrendte strøk”, ønsker å fortsette som det er. Her nord/i våre distrikt ser vi få muligheter til at ”det myndige lekfolk” skal drive kirka..., vi er derfor bekymret for sterkere ”klassedeling”/avstand mellom menigheter med gode og dårlige ressurser” (Berg mr og fr)

”Kirkens forankring i grunnloven har vært av avgjørende betydning for stabilitet, tradisjon og forutsigbarhet og har bidratt til at den kristne kulturarven er innvevd i vår nasjons historie på en god måte. Dette representerer verdier som vi ønsker skal tas vare på. Grunnleggende for den historiske utviklingen er godt samvirke mellom kirke, stat og kommune.” (Fredrikstad fr)

”Vi tror tiden er moden for en ny stilling for kirken, selv om vi ser at veldig mye i Dnk fungerer godt. Vi kjenner uro for at det norske folk kan bli et mer sekularisert og materialistisk folk.” (Tune)

”Her er rådets syn delt på konsekvensene ved et skille:

- Vil et skille stat/kirke føre til at medlemsmassen går drastisk ned?
- Trenger vi virkelig staten som garantist for hvilken kirke vi skal få?
- Vil et skille stat/kirke føre til sterkere tilhørighet, medansvar og engasjement i folkekirken?
- Shoppingmodellen – der medlemmer melder seg ut og inn for å tilfredsstille religiøse ritualer

...ønsker å understreke at kirkeordningen først og fremst handler om å endre relasjoner mellom *staten og kirken*, ikke mellom den lokale menighet og dens innbyggere” (Lommedalen)

”Vilkåret for at statskyrkja kan avviklast er at ein får ein finansieringsmodell som gjer at eit kyrkjeleg medlemskap ikkje er knytt mot personleg økonomi eller kvar ein eventuelt er busett i landet. Dvs. at vilkåret for medlemskapet er dåpen” (Gaular fr)

7.2. Forankring av Den norske kirke i Grunnloven/forslag til grunnlovsformuleringer

”Jeg er redd folkekirken blir borte ved et skille. Jeg ser vi sliter med å få folk i kirken i dag og frykter at det blir enda mer slit ved et skille...Jeg tror det er viktig med tryggheten som vi har i kiken. Uten en slik trygghet tror jeg det kan bli mye rotløshet, spesielt ved store ulykker og katastrofer. Hvor skal da folk henvende seg?” (Eidanger – flertall)

”Det er viktig, med den tradisjon vi har hatt i dette landet, at disse mennesker (medlemmer som ikke er så aktivt til stede) fortsatt opplever at de hører til og kan kontakte sin prest når behovet melder seg” (Flekkefjord fr)

I Vestnes, Møre var det klart flertall for å beholde den nåværende ordningen med statskirke. En argumenterte for dette med ”at det var en sterk opplevelse av at folket var svært glad i Kirken, og det kunne derfor være fare for at noe av dette kunne gå tapt ved skille Stat/Kirke”. Også ”faren for avkristning og oppløsningstendenser i samfunnet øker når disse båndene brytes” (Vestnes)

”Flertallet mener en videreføring av kirken som samlende kulturbærer, åpen for den som trenger den, og samlende for nasjonen, best sikres gjennom en grunnlovsfestet tilhørighet mellom stats og kirke” (Molde – flertallet)

”Vi frykter at dersom grunnlovsbestemmelsen som angår kirken bortfaller så vil det skape et konstitusjonelt tomrom som vi ikke skuer rekkevidden av. I en verden der alt forandres bør det være noe fast som en kan forholde seg til og som skaper identitet og forankring” (Hasvik)

”En fristilt kirke kan lettere danne grupperinger som kan virke ekskluderende på enkelte av medlemmene” (Bråstad, Hamar)

”Innenfor de rammer som Den norske kirke har i forhold til staten, har det skjedd en fornyelse i de siste tiår som viser at statskirkeordningen ikke er til hinder for en god menighetsutvikling. Vår vurdering er at heller ikke i framtida vil en fortsatt statskirkeordning være noe vesentlig hinder for det engasjement, i form av tro, tjeneste og tilhørighet, som finnes rundt om i mange menigheter, vil kunne blomstre og utvikle seg videre”(Østenstad – gruppen som forberedte uttalelsen)

”Imidlertid bør kirkestyrets (Kongen i statsråd) rett til å utnevne av biskoper innskrenkes til at en av de tre kandidatene med flest innstillings stemmer – velges” (Ski)

7.3. Forankring av Den norske kirke i egen kirkelov

”En lovforankret folkekirke vil gi det beste grunnlag for nærhet mellom kirke og folk” (Grimstad), som for øvrig har en ni - punkts liste for en ordning med lovforankret folkekirke. Denne tør være typisk for mange svar:

- Må videreføres i tråd med kirkens grunnlag og tradisjoner
- Grunnlovens begrensning av kirkelig selvstyre fjernes
- Man beholder en særlig relasjon mellom stat – kirke i form av en ny kirkelov
- Dnk blir ansvarlig for sitt læregrunnlag, utnevner sine ledere og styrer selv i saker som har med tro og kirkens liv å gjøre.
- Vil gi det beste grunnlag for nærhet mellom kirke og folk.
- Dnk blir en friere aktør i den offentlige debatt om viktige etiske og politiske spørsmål
- Dnk kan i større grad tydeliggjøre sin egenart.
- Større mulighet som kultur- og verdibærer
- Særloven bør vær en kortfattet rammelov.”(Grimstad)

Fjotland sokneråd har en åtte – punkts argumentasjon som delvis utfyller Grimstads:

- Dnk blir eit sjølvstendig rettssubjekt med egne styringsorgan
- Ei slik ordning vil stadfeste at kyrkja er eit trussamfunn med ein eigenart ulik staten
- Det er folks oppleving av å høyre til i kyrkjelydane som er avgjerande for kyrkja si framtid
- Ei slik ordning kan hindre at tru og livssyn blir redusert til å vere reint privat
- Kyrkja si posisjon er ikkje avhengig av staten, men i kraft av sin eigen tyngde og tradisjon ” (Fjotland)

”Den nåværende kirkeordningen bør videreutvikles. Kirke og folk i Norge har en lang og sammenvevd historie, som det er viktig å ikke rive over eller bryte. Kiken må ikke miste kontakten med folket, og folket må ikke miste sin kirke. Den beste måten å ta vare på den særegne stilling som Dnk har i vårt land, uten å bryte prinsippet om tros- og livssynsfrihet, vil være å ha en *egen særlov for Dnk kombinert med en egen grunnlovsforankring av denne særloven*”(Førresfjorden)

”Kirken må ta ansvar for handlingene og avgjørelsene sine og vil på den måten bli enda mer ”FOLKEKIRKE” ”(Eidanger)

”Slik det er i dag blir også avstanden fra toppledelsen og ned til grasrota for stor” (Eidanger - mindretall)

”Det er viktig at Den norske kirke som folkekirke og samfunnsinstitusjon fortsatt blir ivaretatt. Samtidig er det nødvendig at Den norske kirke sikres retten til selv å ta avgjørelser i alle saker som omhandler dens funksjon som trossamfunn” (Molde – mindretallet)

”Staten skal være åpne for alle og åpne for at folk uavhengig av religionstilknytning kan være med å styre landet” (viktig med grunnlovsendring) (Brøttum)

Ei kyrkjelov gitt av Stortinget ”vil innebære større grad av likestilling mellom ulike tru – og livssynssamfunn, men vil samstundes innebære at samfunnet ser verdien av kyrkja si rolle som kulturberar og den funksjon han har i samfunnet” (Ellingsøy, Møre)

”Bud Sokneråd er ikkje einig i at ei lovforankra folkekyrkje vil ivareta den stillinga som Den Norske Kyrkja har i landets historie og blant folk flest... vi trur ikkje på argumentasjonen frå Gjønnes utvalet når dei hevdar at forholdet mellom ”kyrkje og folk” ikkje er avhengig av forholdet mellom ”staten og kyrkja”” (Bud, Møre)

”Den norske kirke.... gis en særlig status gjennom en egen kirkelov som er hjemlet i grunnloven. Denne loven markerer grensene for Stortingets kompetanse til å lovregulere Den norske kirke ved å presisere at denne bare gjelder organisatoriske forhold og ikke lærespørsmål og utnevning av kirkens ledere, etc. Den norske kirke er et eget rettssubjekt” (Varden)

Utformingen av særloven er viktig for de som støtter denne modellen: ”All styringsrett...må overføres til kirkens egne valgte organer. Ved at Stortinget i økende grad gjenspeiler et samfunn der færre er medlemmer i den norske kirke, må bestemmelsesretten over kirkens liv og lære overføres til kirkens valgte organer for å kunne ivareta alminnelige demokratiske prinsipper” (Strinda)

”Et kriterium for å gå inn på modellen lovforankret folkekirke, må være at statens ansvar for å føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitik grunnlovsfestes. Dette vil gi et vern for alle tros- og livssynssamfunn, og markere at dette er en virksomhet som er særlig viktig for samfunnet” (Ullensaker)

..”er samstemt i at vilkåret for alternativet lovforankret folkekirke, må være en kirkelov forankret i Grunnloven på en tydelig måte og slik at hyppige skiftinger i kirkens rammevilkår unngås” (Fredrikstad fr)

”En lovforankret kirke ser vi kan bli et dilemma der storting/regjering vedtar kirkelov, men ikke får være med å bestemme” (Ørland)

”Stortinget bør vedta en egen kirkelov som trekker opp rammene for kirkens virke, uten at den er for styrende og regulerende” (Engehaugen)

..”men vi mener at en modell med lovforankret folkekirke ikke nødvendigvis blir tilstrekkelig klar på dette spørsmålet (den prinsipielt problematisk ved at Dnk som trossamfunn har et verdslig politisk organ som øverste myndighet) ved at det gjennom en særlov forankret i Stortinget (fremdeles) kan bli en ”bakdør2 som åpner for styring, innflytelse og mulig press fra verdslige myndigheter. Vi mener dette ikke bare er et prinsipielt, teoretisk problem, men at det også viser seg i praktisk politikk (Berg, Nidaros - 2 av 7)

”De som styrer kirkesaker i Stortinget må være medlem av Dnk” (Loppa)

7.4 Forankring av Den norske kirke i Lov om trdomssamfunn....

”Selvstendig folkekirke tror vi kan munne ut i at det blir i realiteten to frikirker her i landet. Det vil...føre til at mange medlemmer vil bli ”fremmed” og dermed melde seg ut av kirken” (Ørland)

”Dersom alternativ 3 blir valgt vil den norske kirke bli et trossamfunn på lik linje med andre trossamfunn i Norge. I en slik organisasjon vil de demokratiske prosessene til enhver tid bestemme hvordan det kristne budskap skal formidles og hvem som skal formidle dette. Dette kan bety slutten på en bred inkluderende folkekirke” (Åmot)

”Det er grunn til å spørre om en selvstendig folkekirke ikke bare vil være en kirke skilt fra staten gjennom grunnloven, men også en annen kirke rent strukturelt og ut fra tradisjonelle evangeliske og lutherske prinsipper. Hvordan ivaretas CA artikkel V, VII, XIV? Vil man på lengre sikt gå ned på utdannelsesnivå til prester og andre faggrupper for å balansere forholdet mellom råd og embete både faglig og økonomisk? Det holder ikke å stole på at kirken selv løser dette på en god måte. En fare er at en selvstendig folkekirke vil bli betydelig politisert, slik som vi har sett i Sverige” (Berg, Nidaros – 2 av 7)

7.5. Andre forslag til kirkeordning

Sandefjord fr har argumentert seg fram til en flertallsinnstilling det kaller ”Den norske kirke får en ny og endret tilknytning til staten”. Overordnet beskrives dette slik: ”Den framtidige relasjonen mellom staten og Den norske kirke må legge til rette for at utviklingen med å styrke den norske kirkes selvstendighet som trossamfunn skal kunne fortsette, samtidig som den identitet som landsdekkende folkekirke ivaretas”

Rådet finner ikke noe avkrysningsmulighet for sitt alternativ i spørsmål 2, dvs. ”en ajourføring av statskirkeordningen”. Konsekvensene av rådets prinsipielle tenkning er denne:

- ”a. Den norske kirke får en ikke-privilegert særstilling i forhold til staten
- b. Kirkeordningen forankres ikke i grunnloven men i en særlov som
 - i. Balanserer livssynsfrihet og Den norske kirkes plass i samfunnet
 - ii Som forplikter staten til en aktiv politisk, kulturelt og økonomisk støttende ikke-diskriminerende religionspolitikk (kan også grunnlovsfestes)
 - iii Som sier at Den norske kirke er Evangelisk luthersk, bekjennende, tjenende og misjonerende folkekirke som skal være tilgjengelig for alle som bor i Norge. I tillegg skal den sørge for kirkelig tilbud til nordmenn i utlandet.
 - iv Som viser til at Den norske kirke videreutvikler kirkelige organer som overtar det totale kirkestyret” (Sandefjord fr)

8. Finansiering

8.1. Medlemsavgift

”Skal man skille må man også klare seg selv. Men en overgangshjelp kan være grei – lik en ungdom som flytter hjemmefra, så må man klare seg selv etter hvert” (Eidanger – generell kommentar)

”Dessutan må medlemene i folkekyrkja ansvarleggjerast gjennom eit synleg medlemsbidrag til arbeidet til i kyrkjelyden. Eit mindre medlemsbidrag vil truleg verke meir positivt og inspirerande enn til dømes ei større livssynsavgift” (Øre, Møre)

”Medlemskontingent bør vera differensiert i høve inntekt. Kyrkjelege handlingar bør vera frie for avgifter”(Samnanger)

”Ei medlemsavgift vil kunne svekke forståinga av at det offentlege vil føre ein aktiv støttande trus- og livssynspolitikk. Det vil også styrkje opplevinga av kyrkja som ei ”foreiningskyrkje”” (Fjaler)

8.2. Livssynsavgift

”Livssynsavgift hvor alle blir trukket gjennom skatteordninga, hvor ingen kan reservere seg. De som ikke er medlem av et trossamfunn kan velge et veldedig formål de vil støtte” (Spangereid)

”Et alternativ med offentlig finansiering med grunnlag i en livssynsavgift/skatt med variabel skattesats bør vurderes. Alternativet er etter samme prinsipp som er valgt på Island” (Charlottenlund)

”Det bør innføres en ”livssynsavgift” for alle. ..Denne summen må være stor nok til at Dnk kan betale sine ansatte og drive, bygge og vedlikeholde kirker (minus de fredede og verneverdige)” (Hakadal mr/Nittedal fr)

”Ordet livssynsavgift har for mange ei negativ tyding, og ei livssynsavgift kan lett setjast i bås med alle andre lovpålagde avgifter frå staten” (Øre, Møre)

”Fordi Nåden og Troen er gratis, gir det et svært dårlig signal å innføre obligatorisk livssynskontingent for alle innbyggere” (Vestnes, Møre)
--

8.3. Frivillige gave

”Vi forutsetter at frivillige gaver fremdeles vil være en viktig finansieringskilde for kirken. Etter vår oppfatning er det imidlertid ingen god løsning i en folkekirke å definere deler av dette som medlemsavgift” (Notodden)

8.4. Statens/det offentliges ansvar for finansiering av tros- og livssynssamfunn

Tros- og livssynsvirksomheten er ”et offentlig anliggende som tilsier økonomisk ansvar og tilrettelegging av religionsutøvelse for alle tros- og livssynssamfunn og for den enkelte borger. Dette ansvar grunnlovsfestes for å gi et konstitusjonelt vern til en virksomhet som er et kollektivt gode for samfunnet” (Varden)

”Det er...nødvendig at stat og kommune påtar seg et betydelig økonomisk ansvar for at det skal bli mulig å gi en forsvarlig betjening av innbyggerne i alle deler av landet” (Notodden)

”Ei sikker og lik finansiering vil skape like arbeidsvilkår og sikre ei godt utbygd folkekyrkje i heile landet – uavhengig av befolkningsgrunnlag” (Øre, Møre)

Flertallet i Gjønnnes går for en bestemt fordeling mellom stat og kommune. ”Dette er en for rigid ordning, der ulike lokale behov og initiativ i forhold til stillinger vil få for lite rom. Dette kan også bidra til større avstand mellom arbeidsgiver- og arbeidstakersiden i kirken, og til mindre interesse og engasjement på kommunenivå for kirkelig ansatte som ressurspersoner i lokalmiljøene” (Greverud)

En generell kommentar er at det er viktig at man ikke får økonomiske fordeler ved ikke å være medlem i et tros- og livssynssamfunn.

8.5. Finansiering som i dag

”Den lokale kirke er en betydelig offentlig tjenesteyter. Det vi holder på med har flere viktige berøringspunkter med kommunens egen tjenesteyting. Den norske kirke i Elverum har solid forankring i lokalbefolkningen, og vi mener det vil være god økonomi og av stor strategisk betydning at hoveddelen av den lokale kirkens virksomhet også i fortssettelsen finansieres over kommunebudsjettet. Offentlig finansiering inneholder ”mekanismer” som fordrer samarbeid om felles interesser som befolkningen har. Med et skille mellom Staten og kirken vil dagens tette og etter vår mening fruktbare samarbeid med det lokalpolitiske miljøet forsvinne” (Elverum fr)

8.5. Andre kommentarer

”Vi minner ..om at DNK er ei billig bedrift for staten og kostar ikkje meir å drive enn eit lite sjukehus i Oslo” (Bud, Møre)

”I dag hindrer den meget beskjedne bemanningen Hisøy menighet i å nå så langt som den ønsker ut fra oppdraget....En framtidig finansieringsordning for kirken må først og fremst sikre et tilstrekkelig forutsigbart ressursgrunnlag” (Hisøy)

”Finansieringsordninga bør ha heimel i den nye kyrkjelova” (Fjaler)

..”det er viktig at kirken sikres et tilstrekkelig, stabilt og forutsigbart ressursgrunnlag. Det samme må da også gjelde for andre tros- og livssynssamfunn... For øvrig bør det være den lokale kirke som foretar den endelige og konkrete prioritering av stillinger og satsingsområder for sin virksomhet” (Ålgård)

”Vi har liten forutsetning for å bedømme den totale størrelsesorden for finansieringsbehovet, men mener at det bør være finansieringsmekanismer som sikrer like vilkår over hele landet og at man tilstreber en finansiering som står mer i forhold til de reelle behov enn det som er tilfelle i dag” (Nesodden og Gjøfjell)

”Det må bevilges mer penger til kirken” (Loppa)

”Vi støtter ikke forslaget om en ny paragraf som skal pålegge staten blant annet å finansiere alle tros- og livssynssamfunn. Staten skal etter vårt skjønn kun ha grunnlovsfestet plikt til å ivareta

interessene til Den norske kirke. Øvrige tros- og livssynssamfunn vil måtte tilgodeses gjennom de ordinære politiske prosesser og beslutninger” (Kvaløy)

Ellers støtter en del nr ordningen med skattefrie gaver.

9. Valgordninger og demokrati ved avvikling av statskirkeordningen

9.1. Ivaretagelse av representativiteten/soknets betydning

”Det er... viktig og nødvendig at valg av kirkens ledere skjer ut fra lokalplanet” (Gulset)

”Samme demokratiske ordning bør videreføres. Nødvendig med tiltak som styrker valgdeltakelse og representativitet, noe en ser muligheter for innenfor dagens valgordninger” (Grimstad)

”Kyrkja er først og fremst lokal og ein bør ha både kyrkjeordningar og valordningar som synleggjer at soknet er grunneininga i kyrkja (Fjotland), ja ”soknet som grunneininga i Den norske kyrkja må sikrast naudsynt representasjon i andre organ” (Fjaler)

..”vil ha gjennomgående representasjon og tre nivåer basert på lokalt valg i den enkelte menighet, med representasjon gjennom prostiråd/fellesråd til kirkemøtet” (Midtre Namdal fr og Flatanger)

”Dagens ordning der alle sokneråda er representerte i fellesrådet, sikrar på ein god måte den nære kontakten mellom sokneråd og fellesråd. Dagens valordning bør difor først vidare uendra” (Arna)

Bodin opplever at det demokratiske underskuddet gjør det mulig ”å kuppe” hvis man ønsker det. ”Hvordan rådsstrukturen i kirken skal gjøres representativ for medlemsmassen, er etter vår oppfatning den største utfordringen forut for et skille mellom kirke og stat, ingen av svaralternativene er dekkende i så måte” (Bodin)

”Valgordning som sikrer representanter fra distriktene, dvs geografiske regioner, slik at folk kommer inn både i bispedømmeråd og kirkeråd” (Lyngen)

9.2. Bruk av direkte valg

”Prøveordning ved bruk av direkte valg for å vurdere konsekvensen av uheldige resultater (kopping)” (Oddernes)

”Me fryktar at utvida bruk av direkte val vil kunne gje som konsekvens ei politisering av vala” (Samnanger)

”Valg skal forankres lokalt, vi ønsker ikke en kirkelig maktelite som velges kun til de øverste organer ved direkte valg. Det må arbeides også med andre valgordninger enn de som er skissert i modellen” (Trondheim fr)

”Ønskje om direkteval på alle nivå i kyrkja. Biskopar og andre leiande kyrkjelege stillingar bør velgjast direkte av sokneråda” (Vågå)

..”økt bruk av direkte valg vil øke valgdeltakelsen, fordi det gjør at folk føler de kan være med og bestemme, det gir folk en mulighet til å si hva de synes. Dessuten er indirekte valg fremmed for nordmenn i dag....Bruk av kirkepolitiske lister kan være en mulighet” (Lilleborg – flertall)

9.3. En kombinasjonsmodell

”For å sikre større bredde i kirkelige standpunkter og nødvendig kompetanse ut over det teologiske og kirkepolitiske, kan slike valgordninger (representativitet) suppleres med direktevalg” (Hisøy)

”Ved valg til andre besluttede organer (enn M-rådet) bør det etter vår mening innføres en kombinasjonsmodell med noe direkte valg og noe indirekte valg. På den måten kan organene bli representative både for de mest aktive og for bredden av Den norske kirkes medlemmer. Halvparten av medlemmene bør... velges direkte. Vi ønsker en så vidt stor andel direkte valgte medlemmer for å sikre best mulig sammenheng i saksbehandlingen på ulike nivå” (Notodden)

9.4. Økt valgdeltakelse

Det er i flere råd uenighet om valgene bør foregå i kirkens lokaler eller i nøytrale lokaler, gjerne i tilknytning til lokaler for politiske valg.

Konkrete forslag til økt valgdeltakelse:

”Lokale allmøter om konkrete behov i kirkehuset. Høring med andre org. i nærmiljøet, hva kan kirken bidra med” (Lade)

”Valgordningen bør være som i dag. Det demokratiske underskudd som nåværende valgordning ofte forbindes med, vil lett kunne bli større ved lav deltagelse til direkte valg” (Kongsberg fr)

Gode erfaringer med valg samtidig med stortingsvalget i Berg (NH): 42 % i 2001, 58% oppslutning i 2005.

9.5. Generelt om demokrati i kirken (se også 5.7)

”Representasjon i kirkelige råd bør gjenspeile medlemsmassen i større grad enn i de fleste tilfeller nå” (Søgne)

..”mener at de demokratiske ordningene som i dag er i kirken i stor grad er tilfredsstillende... Vi tror at økt direkte valg til for eksempel Kirkemøtet vil svekke det lokale demokratiet og vil skape større avstand mellom de forskjellige beslutningsledd i kirken” (Hobøl og Tømter)

”Problemet med menighetsråd og de demokratiske råd, som er gått ut fra menighetsrådene, er at det bare er noen få som møter opp på menighetsrådsvalg. Vi får et såkalt demokratisk underskudd. Dette er nok et hovedproblem for de som vil overlate all myndighet på nasjonalt plan til et Kirkeråd som har så spinkelt demokratisk rekrutteringsgrunnlag” (Hoff, Hamar)

”Det er nødvendig å gjennomtenke demokratiforståelsen og kritisk vurdere sammensetningen av kirkelige råd i dag når det gjelder forholdet mellom tilsatte og demokratisk valgte. En styrking av den lokale kirkes handlekraft (blant annet gjennom større ansvar for ansatte og virksomhet) vil etter vår oppfatning være det viktigste bidrag til å styrke valgdeltakelsen og den demokratiske forankring av den norske kirke” (Bødø fr)

”Et sterkt lokalkirkelig selvstyre er av de bærende prinsipper i Dnk for å sikre en demokratisk, åpen og inkluderende kirke (det vises til Sverige hvor kirkemøtet ikke får beslutte i spørsmål der en forsamling skal beslutte)” (Strømsgodset mr)

”Vi er også opptatt av at en mer demokratisk valgordning ikke kan omfatte lærespørsmål. Vi sikter her også til spørsmål om gudstjenestens innhold og liturgi og bruk av kirkebygg og øvrige kirkeanlegg. De er av natur ikke mulig å ivareta ved demokratiske ordninger” (Heimdal)

9.6. Valgordninger og statskirkeordningen

”Vi kan ikkje sjå at dette er eit spørsmål som rører ved ordninga med statskyrkje, men eit spørsmål kyrkja må arbeide vidare med uavhengig av kyrkjeordning” (Fjotland)

”Det er et stort problem at det er så lav valgdeltakelse ved menighetsrådsvalg. ...Det gjør at menighetsrådene har begrenset legitimitet som demokratisk styringsorgan....Etter gruppens mening er det derfor viktig at det skjer en viss rammesetting for Kirkens virksomhet gjennom andre demokratiske organer som baserer seg på langt høyere valgdeltakelse og dermed demokratisk legitimitet. På den måten kan en sikre at også det store flertall av medlemmer som nøyer seg med å benytte ritualene i livets ulike faser i Kirken, kan påvirke noen hoveddrammer for Kirken, og at staten dermed kan stå som en form for garantist for en åpen og inkluderende folkekirke. Dette gjør at gruppen finner at alternativ 2 går for langt og for fort fram. Når valgdeltakelsen blir over 20%, har en oppnådd et minimum av demokratisk legitimitet, og kan eventuelt gå vesentlig videre i fristillingen” (Østenstad – gruppe som forberedte uttalelsen)

9.7. Andre synspunkter

”Nye bispedømmeråd bør ikke velges av nyvalgte menighetsråd. Da får også presten uforholdsmessig stor uformell innflytelse” (Bjerkvik)

”Menighetsråd velges som i dag. Bispedømmeråd velges med en lek representant fra hvert prosti samt geistlig og lek ansatt representant” (Hærland)

”For mange og store reformer bør ikke gjennomføres samtidig. Derfor bør dagens valgordninger opprettholdes inntil videre” (Mari, Borg)

”Vi mener spørsmålet bør utredes særskilt....For å se oppgave- og myndighetsforholdene i sammenheng, tilrås at det utarbeides et samlet regelverk på området før det tas stilling til hvordan demokratiet skal bygges opp” (Grinilund)

”For å sikre en forsvarlig lokalkirkelig forvaltning bør dagens ordning med felles styringsorganer for flere sokn i en kommune utvikles videre til også å kunne omfatte sokn i flere kommuner. Modeller for interkommunalt kirkesamarbeid må utredes nærmere” (Bodø fr)

Gamle Aker og Grønland ber om at det vurderes å åpne for andre enn medlemmer bosatt i soknet ved menighetsrådsvalg – dette ut fra menighetens profil.

Flere ønsker en fireårsperiode hvor halvparten velges hvert annet år.

10. Eventuell verdiparagraf i Grunnloven ved avvikling av statskirkeordningen

10.1. Generelt om verdiforankring og tros- og livssynsfrihet

”Staten trenger for egen del et verdigrunnlag og bør holde fast på den kristne (og humanistiske) arv som sitt grunnlag. Dette bør fremgå i grunnlov og annet lovverk” (Namsos)

”Vi mener at nasjonens verdiparagraf ikke skal være livssynsnøytral, da dette vil være meget oppsiktsvekkende i historisk perspektiv” (Furuset, Borg)

”Før man begynner å drøfte hvilken organisasjonsmodell man ønsker for Dnk, er det viktig å stille spørsmål om *hvilken plass vi ønsker at Dnk skal ha i det norske samfunn...* Mange mener den tette koblingen mellom Staten og Dnk er en anakronisme...og dessuten intolerant overfor en stadig større gruppe innvandrere som har en annen trosbakgrunn. Det er ulogisk at vi som folk skal oppgi det verdigrunnlaget vi ønsker å bygge vår nasjon på ut fra en slik begrunnelse” (Heimdal)

”Staten står for våre verdier. En verdiparagraf i grunnloven om kristen humanistisk arv vil derfor være viktig. Vi ønsker også å bruke denne anledningen til å sikre demokrati og menneskerettigheter i en verdiparagraf i grunnloven” (Skoklefall)

”Staten sitt verdigrunnlag må koma klart fram. Grunnlova må difor ha ein eigen verdiparagraf” (Arna)

”Den kristne kulturarven er et fundament for felles identitet i folket vårt, for folks tru og livsoppfatning, for framvekst og vidareutvikling av etiske verdiar i samfunn, familie og arbeidsliv” (KKD-komiteens merknader til ny kyrkjelov 1996, sitert av Fjaler mr)

”De aller fleste vil også ønske en verdimeslig forankring for private og offentlige veivalg og prioriteringer, uansett hvilken tros eller ikke tros forståelse de legger i dette” (Trondheim fr)

Langt på vei vil følgende uttalelse fra Sveio sokneråd dekke de fleste som har egne kommentarer til dette spørsmålet:

Sveio sokneråd meiner at eit tydeleg uttalt verdigrunnlag/ein verdiparagraf i grunnlova er det overordna viktige. ...§ 2 i Grunnlova er eit slikt tydeleg uttala verdigrunnlag. I ein situasjon der denne paragrafen ikkje lengre skal styre religionspolitikken, er det viktig at det kjem ein tilsvarende tydeleg lovparagraf som rammer inn, og som ikkje er gjenstand for skiftande tolkningar. Det uttalte verdigrunnlaget og lovparagraf må gjere det lett å være trus- og livssynssamfunn i Norge, ikkje vanskelegare. I ein verdiparagraf må det kome fram at Kristendommen er den offentlege religionen i Norge og at den evangelisk lutherske kyrkja er i ein særstilling for å ivareta folket sitt religiøse behov.” (Sveio)

”Eit samfunn må ha grunnleggjande verdiar å byggja på. Kristendomen og vår kristne kyrkje har formidla desse verdiane i hundrevis av år og dei er framleis beresøyer i vår identitet og tilhøyrighet. Også det norske lovverket er nær knytt til kristne grunnverdier som menneskesynet, dei 10 boda og nestekjæleiksbodet”(Fjaler)

”Vi ønsker at også staten skal ha en klar verdiforankring i den kristne tro og tradisjon. Vi mener dette lar seg gjøre samtidig som den ivaretar andre religioner og livssynssamfunns rettigheter” (Iveland)

..”det må erkjennes et ansvar for å ivareta livssynstradisjonene. Dette innebærer at vår verdiarv av grunnleggende menneskerettigheter bør grunnlovsfestes. For å sikre politisk enighet om statskirkens videre liv bør det opprettes en egen lov for dette i tillegg til ”lov om trudemssamfunn...” (Ås, Borg)

”Aksept for tydelig å formidle kirkens verdier i samfunnet oppleves av mange utfordrende og kontroversielt. Kirken er likeledes avhengig av å være i dialog med de verdimeslige strømningene i samfunnet uten å være moraliserende. Kirken har særdeles godt av å utfordres av samfunnsstrømningene på sin egen ærlighet og sannhet i egne verdispørsmål” (Østenstad)

10.2. Den kristne og humanistiske arv

”Ei slik formulering vil synleggjere den 1000 år lange kristne tradisjonen her i landet” (Fjotland)

”Når det gjelder forslaget om at paragrafen skal endres til å bli en verdiparagraf som skal inneholde både ”Den kristne og humanistiske Arv”, er det vår oppfatning at disse tingene ikke må blandes sammen. Etter vårt skjønn er det ikke nødvendig med en paragraf om humanistiske verdier. Disse vil uansett gjøres gjeldende i lovgivningsarbeidet, og det er vel grunn til å påpeke at hele vår lovgivning er gjennomsyret av humanistiske verdier” (Kvaløy mr)

For øvrig støttes formuleringen ”den kristne og humanistiske arv” av alle som uttaler seg.

10.3. Den evangelisk – lutherske tro

Det råder tydeligvis noe usikkerhet om denne formuleringen er en del av en verdiparagraf eller skal inn i grunnloven for å sikre Dnk som type trossamfunn etter et ev skille stat/kirke.

10.4. De politiske rettighetene/menneskerettigheter

Kvaløy mr går inn for nåværende § 2 (inkludert oppdragerplikten). ”Ut over kirkeordningen, gir denne verdibestemmelse føringer for politiske beslutninger på andre områder, slik som familierpolitikk, skole- og utdanningspolitikk med mer” (Kvaløy)

De mr/fr som ønsker denne i en ev verdiparagraf ser ingen motsetning mellom slike verdier og den kristne og humanistiske arv.

10.5 Konkrete forslag til grunnlovsformuleringer

”Denne Grundlov skal sikre Demokrati, Retsstat og Menneskenes iboende og ukrækelige Rettigheter. Alle Indvaanere af Riget have fri Religionsutøvelse. Den kristne og humanistiske Arv forblir Statens Værdigrundlag.

Det paahviler Statens Myndigheder at lægge Forholdene til Rette for at Den norske Kirke og andre Tros- og livssynssamfund gives Adgang til at utøve deres Virksomhed i Henhold til deres Egenart. Nærmere Bestemmelser om Den norske Kirkens Ordning fastsættes ved Lov.”(Notodden)

11. Ansvar for gravferdsordningen i en kommende kirkeordning

11.1. Ivaretas av kirkelige organer

Her gjenfinnes mange av argumentene i KAs høringsuttalelse; lang kirkeverge – tradisjon, brukertilfredshet, de fleste tilhører Dnk, de fleste gravplasser ligger ved en kirke, det er mange små kombinasjonsstillinger graver/kirketjener, det kan uansett legges til rette for gravlegging på ikke-vigsla område.

Svært mange anfører brukernes fornøydhets som hovedargument her.

Argumentet med at FR i denne sammenheng er et offentlig organ:

”Når det gjelder gravferdsmyndigheten er det fellestrådet som offentlig organ som gjennom bestemmelser i gravferdsloven som er den allmenne utøver av myndighet. Det er ikke trossamfunnet Den norske kirke, men det offentlige organet kirkelig fellestråd...” (Trøgstad)

”Gravferdsritualene har alltid vært knyttet nært til folks religion” (Molde – flertallet)

”Ein stor del av grunnlaget for kyrkjeverjestillinga vil også falle bort. Ei endring vil få enorme konsekvensar for den lokale kyrkja rundt om i landet med spreidd bustad” (Fjaler)

”Vi har flere ganger sett, ved katastrofer og tragedier i små lokalsamfunn, at kirken fungerer samlende rundt sorgarbeidet, selv om de det gjelder, ikke har vært spesielt knyttet til kirken” (Holleby, Borg)

11.2. Ivaretas av kommunen

”Gravferd er en allmenn oppgave som bør ivaretas av det offentlige” (Grimstad)

”Mindretallet meiner at eit samfunn med aukande pluralisme prinsipielt må ordne seg slik at det blir ei samfunnsoppgåve at all får lik og likeverdig tilgang til gravferder og gravlundar. Dette må vere eit kommunalt ansvar.” (Øre, Møre – mindretallet)

..”kommunen bør overta ansvaret for gravferdsforvaltninga. Dette fordi ein ser at det er mindre terskel å gå til ein ”nøytral” instans. Det er viktig å vere open og kunne møte alle behov i dagens fleirkulturelle samfunn.” (Jondalen – fleirtallet)

”En forutsetning for å flytte ansvaret til kommunal forvaltning er en utskillelse av gravferd som eget fagområde og erkjennelse av de økte krav som stilles på dette feltet” (Trondheim fr)

I Sandefjord har kommunen ansvaret i dag. ”Vår erfaring er at det frigjør kirken til å prioritere det som er våre primæroppgaver” (Sandefjord fr)

11.3. Andre synspunkter

”Det er viktig at det er mogleg å finne gode og tenelege løysingar lokalt i samarbeid mellom kommune og kyrkje. Særleg i mindre kommunar er det viktig at kommune og kyrkje spelar på lag for å utnytte ressursane mest mogleg effektivt.” (Fjotland)

”Det er mange gode samarbeidsmodeller. En modell er at kommunen har ansvar for å ordne med gravplasser mens kirkelig fellesråd har det overordnede ansvar for hele gravferdsordningen” (Oppdal)

”Det bør opprettes et eget gravferdsstyre med representanter som velges både fra kirke og kommune” (Flekkefjord fr)

”Vi trur at gode praktiske løysingar vil kunne gje gode svar til alle partar” (Ellingsøy, Møre)

”Namnet kyrkjegard er uansett ikkje noko god nemning på eit område som vert brukt til gravferdsføremål. Ordet ”gravlund” kan vera betre, men det er ikkje alle stader gravplassen minner om ein ”lund”. Arna sokneråd vil difor peike på at nemninga gravplass eller gravstad kan vera meir nøytral og tenleg i daglegtale” (Arna)

Mange nevner for øvrig delegasjonsmuligheten begge veier.

12. Kirkebyggene - eiendomsrett og forvaltningsplikt i en kommende kirkeordning

12.1. Soknets eiendom

”Dersom ikkje den lokale kyrkja skal eige kyrkjebygga, rører det ved Den norske kyrkja si trusfridom” (Fjotland)

”At soknet eig kyrkjebygget har skapt mangt eit sterkt lokalt engasjement for å halde kyrkjebygget ved like.” (Fjaler)

..”kirken må forbli soknets eiendom og forvaltes av dette. Dette grunnsynet bygger på den solide forankringen som kirkebyggene har i lokalsamfunnet. Å endre dette eierskapet vil innebære en uheldig pulverisering av ansvaret for bygningene. I neste omgang vil det kunne medføre rot og dårlig praksis i forhold til de forventningene som lokalsamfunnet faktisk har til kirkebygget sitt” (Elverum fr)

”Det er likevel urealistisk å legge det økonomiske ansvar for kirkebyggene til det organ som har eiendomsretten, altså soknet” (Biri)

”Vår oppfatning er at kirkelige eiendommer (kirker, kapeller, menighetshus, menighetssentre mv) i sin helhet bør overskjøtes til den lokale kirke uavhengig av hvilket forvaltningsorgan som tillegges ansvar for planlegging, bygging og drift av kirkelige bygg” (Grinilund)

12.2. Statens ansvar for fredede og verneverdige kirkebygg/alle kirkebygg

”Det bør sikres at verneverdige kirker får tilstrekkelig vedlikehold og bevaring gjennom midler fra staten. Dette er en offentlig oppgave, ut fra historiske og kulturelle hensyn.” (Oddernes)

”Kirker med slik status (fredede og verneverdige) må likevel kunne brukes aktivt som soknekirker der forholdene legger til rette for slik bruk” (Notodden)

Glemmen anfører at egentlig får Dnks menigheter mindre til driften (minus kirkebyggene) enn de andre tros- og livssynssamfunnene, fordi mange har så store og kostbare kirkebygg å ta vare på – noe frikirkene ikke har.

..”mener at staten skal eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret, men at den kan forvaltes lokalt fra kirkelige fellesråd og menighetsråd”(anfører at etter hvert vil alle kirkebygg bli verneverdige) (Kvaløy)

12.3. Like forhold i hele landet

”Staten må sikre like forhold over landet for drift og vedlikehold” (Oddernes)

12.4. Kirker som ikke er i bruk

”Spesielt historisk interessante kyrkjer og kyrkjer som ikkje er i dagleg bruk, må sikrast ekstra ressursar. Dette er kulturskattar som den enkelte kommune ikkje kan makte å halde vedlike. Det kan vurderast om riksantikvar og fylkeskonservator kan ha ein pott til disposisjon ut frå dei behov som blir avdekka” (Øre, Møre)

12.5. Kirkene skal være brukskirker

”Kyrkjetilsette skal ikkje vere museumsbestyrarar i gamle og ikkje alltid brukbare bygg. Kyrkjebygg må passe for vår tid. Kyrkjetilsette og Sokneråda skal syte for eit levande kyrkjelydsliv.”(Sveio)

12.6. OVF

Her er det full samstemthet i kravet om at dette må erklæres og sikres som et kirkelig fond. Følgende uttalelse er typisk:

”Vi understreker at fondet er bygd opp av gitte gaver og forvaltede verdier bygd opp av hele samfunnet, men til kirkens beste. Så lenge den norske kirke ønsker å være en folkekirke tilstede for hele folket er dette verdier som naturlig tilhører kirken, og skal forvaltes til kirkens beste” (Trondheim fr)
--

13. Kirkeordningsspørsmål som høringssvarskjemmet ikke tar opp

13.1. Struktur og organisering

Små sokn og små stillingar treng nærleik til arbeidsgjevar. Nøkkelord er tilgjenge, lokalkunnskap og nærleik. (Bjerkreim)

..”overføring av prestane til å vere tilsett lokalt i kyrkjelydane ville føre til mindre behov for bispedømenivå. Samstundes er det viktig at biskopen har eit læremessig tilsynsansvar. Dette kan takast i vare av biskopen med ein stab, og rundt biskopen også eit ressurscenter for samarbeid innafor kyrkjelege område som diakoni, ungdom og liknande. Slik burde ein kunne avvikle bispedømerådet, og i staden la ein folkevald til dømes frå kvart prosti møte på Kyrkjemøtet. Bispedømerådet opplevast som eit fjernt råd..” (Bykle)

”Den kirkelige ledelse kan også nå oppleves som langt unna, vi får liten innvirkning på beslutninger om stillinger og annet.” (Torsken mr og fr)

Ski fr leverer en egen skisse til organisering av Dnk i fremtiden. Den bygger på prostiet som administrativ støtte og med storsokn = flere menighetsråd som har slått seg sammen (erstatte prestegjeld). Kirkeverge blir kirkesjef. Fr velges stort sett som i dag.

..”bør være større nærhet mellom biskop og lokal menighet. Det kan oppnås ved at det blir flere og mindre bispedømmer. Det vil gjøre at valg av biskop kan gjøres nærere ved helt eller delvis valg, hvor menighetenes og de ansattes stemmer har avgjørende betydning” (Eidsvoll)

”Flertallet i menighetsrådet har stor tro på at Den norske kirke ved i større grad å bli fristilt fra staten vil utvikle organer og styringsformer som evner å gå i dialog med de tanker og idestrømninger som finnes i folket, og på den måten sikre en bred og åpen folkekirke” (Høybråten)

13.2. Arbeidsgiveransvaret

”Korkje utvalet eller KM har avklart korleis dette (felles arbeidsgjevaransvar) skal skje og kva nivå arbeidsgjevaransvaret skal plasserast. ...dette må avklarast snarast mogeleg (Bjerkreim)

”Vi ønsker en arbeidsgiver som sikrer en grunnbemanning i kirken” (Oddernes)

”Det bør etableres et enhetlig arbeidsgiveransvar for alle lokalkirkelige tilsatte på et nivå som er nær soknene, men samtidig stort nok til å sikre profesjonell ivaretagelse av arbeidsgiveransvar og ledelse” (Søgne)

”.. at dagens ordning med delt arbeidsgjevaransvar for kyrkjeleg tilsette er ei krevande ordning sett i høve til dei nære samarbeidsrelasjonane som det skal vera mellom dei som arbeider innanfor dei kyrkjelege strukturane... Dette spørsmålet må difor avklarast uansett kva modell som vert vald for framtidig kyrkjeskippnad” (Arna)

..”ser det todelte arbeidsgiveransvar som i dag gjelder i kirken, som en av de største ulemper for god organisering og godt arbeidsgiveransvar. Vi må snarest få til et felles arbeidsgiveransvar. Den nåværende kirkeordning ser vi som et hinder for en snarlig løsning av denne problemstilling..” (Gjøvik fr)

”Vi er enige om at på menighetsplan brukes det uforholdsmessig mye ressurser på dagens to strukturer. Splittelsen mellom råds- og embetsstruktur ønsker vi forenklet til en enhetlig, demokratisk struktur med ordnet økonomi” (Lommedalen)

13.3 Trosopplæring

Flere understreker i tilknytning til finansieringsspørsmålet at uansett hvem som har det økonomiske hovedansvaret, må trosopplæringsprogrammet utvikles videre (f.eks. Molde)

”Trosopplæringsreformens intensjon med nok stillinger til dåpsopplæring må gjelde alle menigheter, likeså mulighet for en forsvarlig og god forvaltning, diakoni og kultur/musikkarbeid” (Berg)

”Dåpsopplæringsplanen som Stortinget har vedtatt, bør innbygges i Grunnlovens § 2” (Storfjord)

13.4. Folkeavstemning

..”denne saken egner seg ikke for en folkeavstemning” (Bærum fr)

”Vi mener at det bør holdes en rådgivende folkeavstemning vedrørende endrede relasjoner mellom staten og Den norske kirke” (Gamle Aker)

13.5. Døvekirken

Døvekirkenes fellesråd og menighetsrådene peker på Døvekirkenes økonomi, økonomiske vilkår, egenart, landsdekkende funksjon og manglende rettmessig plass i den kirkelige organisasjon. Den beskriver de døve som en minoritet i et trossamfunn/kirke. Døves menigheter vil oppfattes som ordinære menigheter.

13.6. Offentlige institusjoner og prester, imamer mv

”Staten bør tillate og støtte, at de statlige institusjoner som ønsker det, kan knytte til seg/ansette prester, imamer, rabbinere og andre religiøse ledere” (Grønland)

13.7. Den norske kirke og skolen

Se her høringsvaret fra Lommedalen menighet – avsnittet ”skolen”.

13.8. Kritikk av Kirkerådets rolle i prosessen

Det finnes intet i høringsmaterialet som avspeiler Amunds Vengers meninger i Aftenpostens søndagskronikk 05.11. Men ett menighetsråd, Greverud, kritiserer den transparente prosessen hvor Kirkerådets forslag til Kirkemøtet ble kjent i september. Greverud kritiserer at det gis føringer som kan påvirke en demokratisk behandling, særlig for menighetsrådenes del. Øvrige kirkelige instanser ser ut til å ha forståelse for den arbeidsmåte Kirkerådet har valgt i denne saken.